

פרק נוסף בסידרה המנתחת את הרכב השיכבה השלטת

בכל תחומי החיים במדינה - ואת הרקע וההשקפות שלה

נונתני הנתון

אותם כללימישחק, ובכל אחת מהצמרות הללו יושבים חברים וידידים מבית-הספר, "מהשכונה" או מהקיבוץ. לא קשה להצביע במדוייק על מקומות-מגוריהם של המחליטנים: הם מתגוררים בקרב השכבות ה"חברתיות שמהן מוצאם, ולשכבות חברתיות אלה שכונות-מגורים משדקת.

בירושלים, אלו הן שכונות רחביה ומגדליה הוותיקות יותר, ושכונת בית-הכרם החדשה-יחסית. רשימת המחליטנים הגרים בשכונות אלה, או המחזיקים שם דירה, ארוכה מאד. שם ממוקמות דירות-השרד של שר-הממשלה, הנשיא, יו"ר הכנסת, הרבנים הראשיים, וכל המנכ"לים, חברי-הכנסת ומנהלי החברות הממשלתיות המתגוררים בירושלים.

בחיפה חלו שינויים במקום-מושבם של המחליטנים. בשנות היישוב היה זה שכונת הדר הכרמל שאיכלסה אותם. עם תום המדינה נדדו לשכונת אחוזה, שמתגוררו בעיקר ברחובות כיפת-הנוף, שישנת הכרמל, שדרות הנרייב, ודרך הים. עתה החלו המחליטנים החיי פאיים נודדים לשכונת הווילות דנייה, בדרך לאוניברסיטת חיפה. ברחובות הללו ובשכונת דנייה מתגוררים מחליטנים כיעקב רקנטי (דיסקונט), יקותיאל פדרמן (מלר) נוח (ד), בנימין גיבלי (שמן), דרור גלעזר (דלק), יעקב פרימן (ג), האלופים (מיל), שלמה אראל ושמואל טנקוס.

מחליטני תל-אביב היו מרוכזים, תחיי לה, כמה שידוע כ"תל-אביב הקטנה", אך עם גידולה והתפתחותה של העיר, שי התפשטה צפונה, העתיקו משם את מקומו מגוריהם. שכונת "מעונות", שבסוף רחוב ארלוזורוב, איכלסה בזמנו את מחליטני "המעמד החדש", בשעה שהמחליטנים מהמחנה "האזרחי" התאכלסו בי אזורים המערביים יותר שבצפון העיר, או יצאו ממנה. ברבות הימים הפכו רמת-אביב, ובמיוחד שכונת נווה-אביבים לשכונות שבהן מתגוררים מחליטנים בצפיפות רבה. רחוב שרת, למשל, מאכלס אני שים כחיים טיבר (ביטוח), ח"כ זלמן שובל, (המיליונר של מישפחת מאיר), ונשיא בורסת-היהלומים, משה שניצר. בי רחוב אופנהיימר שבנווה-אביבים מתגוררים יצחק רבין, שימעון פרס, דויד כוכב (בל"ג), ודס לאוטמן (דלתא, סגן נשיא התאחדות-התעשיינים).

כמה שכונות נוספות בתל-אביב ובי סביבותיה מאכלסות מחליטנים רבים. מר"דכי ("מוטה") גור, שלמה להט וגרשון רוזוב (טקסטיל) מתגוררים באפקה. בין דיירי סביון אפשר למצוא את גידעון פת, שימעון קליר (ארגון), יוסף קרמר-מן (עץ לבד), יגאל ויינשטיין (טקסו), שמואל דרור (בירה) ועוד. בצפונה מתגוררים יוסף גבע (שופרטר), יוסף הרפז (בל"ג), נפתלי רו (קונטרול-דטה), דן סול-קובסקי (דיסקונט), יהודה גיצן (בלל) ו-רבים אחרים. מן המחליטנים המתגוררים בכפר שמריהו אפשר לציין את מישי פחת אלוגי, שימעון הורן, אהרן קמחי (בנק הספנות) ושימעון עין-דור (ביטוח). הרצליה פיתוח מאכלסת בין השאר את אליהו איזקסון (התאחדות האיכרים), מרטינ גהל (דובק), אפרים רייגר (בנק הפועלים), חיים רוזוב (טקסטיל), דניאל רקנטי (דיסקונט) ודויד שוהם (בנק כללי). הצעקה האחרונה היא, כנראה, רמת-השרון, שם מתגוררים חברי-הכנסת גד יעקבי ויחזקאל פלומין, ומחליטנים רבים נוספים כגידעון אהרד (דיסקונט), ישעי-יהו גביש (כור), יעקב חפץ (דלק) וחיים ירון (ציקלון).

בתישעת פירקי הסידרה שהתפרסמו עד-כנה, סופרה עלילת התגבשותה של עלית-המחליטנים הישראלית. כיצד כרתו בני-ניהם ברית אמיצה מחליטני המעמד השליט - אלה בני התעשיינים ובעלי-האחוזות והפרדסים, אנשי המיסחר והייבו-אנים, הבנקאים והקבלנים מחד - וחבריהם מן המעמד החדש - בני המושבים והקיבוצים, הביורוקרטים של ההס-תדרות וחברת-העובדים ומנהלי החברות הממשלתיות. דובר ברשת המוסדית הענפה, המשלבת את האינטרסים של בני המעמדות הללו, וכיצד ניתן למצוא את המחליטנים הישראליים בצמרת הפוליטיקה, הכלכלה ומערכת-הביטחון. המחליטנים הישראליים הם, ברובם המכריע, גברים, ותיקים בארץ ואשכנזים. אך ראוי לדעת יותר על הטיפוס האנושי של המחליטן הישראלי, על מניעיו וכישורותיו, על האינטרסים שכו והשקפת-עולמו, ועל הדרכים הגלויות והנס-תרות שבהן הוא מפעיל את עוצמתו. בתנאי חיינו, מסודר חינוכו, הקאריירה שלו, סביבתו החברתית, השקפת-עולמו ואורח-פעולתו של המחליטן יעסקו הפרקים הבאים של הסידרה.

מאת שלמה פרנקל

ידי מחליטן אחר, המגיע מאותן שתי שכ-בות - זו של "המעמד השליט" או של "המעמד החדש". שיכבת אוכלוסייה, המונה כשלוש-מאות אלף ישראלים, מספקת למדינה ולחברה את מחליטניה. אלה הן שישים אלף המישפחות, המצויות בפיסגת החבר-רה הישראלית מבחינת ההכנסה, ההשכלה והעוצמה הפוליטית. כימעט כל בני המיש-פחות הללו זוכים בהשכלה אקדמאית - או מקבילה לה - בארץ, ולעתים תכור הללו הן אשכנזיות, וותיקות בארץ, ומב-

המחליטנים הם אותם אלף אנשים, שבתוקף העמדות שהם תופסים בפר-ליטיקה, בכלכלה ובמערכת-הביטחון, הם מקבלים יסורים ושעשה החלטות הי-קובעות כיצד נחיה בארץ הזאת, ולעיי-תים - כיצד נמות. הם הקובעים את גר-בה-השכר ואת רמת-המחירים; הם המח-ליטים על שיעור האינפלציה ועל מידת השפעתה על שכבות שונות באוכלוסייה. הם השולטים במערכת החקיקה ובמערכת אכיפת-החוק, בקשר בין דת ומדינה ובטיב היחסים הבינלאומיים של מדינת-ישראל. המחליטנים קובעים איזה חלק מתקציב-המדינה יופנה לביטחון, וכמה ימי מילוי-איים ישרת כל אזרח מדי שנה. הם הקוב-עים מתי תהיה פעולת-תגמול רחבת היקף, ומתי סתם הפצצה. לכל אחת מההחלטות האלה ודומותיהן יש השפעה מרחיקת-לכת, ישירה או עקיפה, מיידית או משתהה, על חיינו של כל ישראלי.

אוהבי המיסתורין וחסידיו המזימות הי-חשאיות לא ימצאו כאן עניין רב. ההח-לטות הללו מתקבלות בפגישות רשמיות ורשמיות-למחצה, אך לא בסודיות. במר-בית המקרים אין שום צורך בסודיות. ההח-לטות מתקבלות בישיבות מועצות-המנהלים של הבנקים והקונצרנים הגדולים, בישי-בות הממשלה וועדות הכנסת, ובתייעצור-יות המטכ"ל ומערכת-הביטחון. נציגי המח-ליטנים השונים נפגשים לעתים תכופות גם בנסיבות בלתי-רשמיות: במיגוון-הכנסת, בקוקטיילים דיפלומטיים, בכמה מיסודות-ישיבה בתל-אביב, בחתונות ובלוויות.

אין, כנראה, שום מיסמך שיתאר את יעדי המדיניות, שמהלים המחליטנים בי-מיזורים השונים. ברובם הגדול אין הם מודעים לכך שהם פועלים, אכן, על-פי מדיניות מסוימת. רבים מהם משוכנעים, מן הסתם, שכל מעשיהם הינם לטובת "המדינה" או למען "כל העם". רבים אחר-רים משוכנעים, כנראה, שאין מדיניות הי-מדריכה את מעשי המחליטנים מן המיג-זרים השונים, והם סבורים כי יש כאן מיקריות רבה, ויהיה זה מוטעה לחלוטין להצביע על קו-מדריך, המלכד את ההח-לטות כולן לשלמות ברורה אחת. אין שום צורך במיסמך או בתיאור כולל ומפורט של מדיניות קבלת-ההחלטות הישראליות, כפי שהיא נקבעת ומבוצעת על-ידי המחליטנים.

אנשים יודעים מהם האינטרסים שלהם-בעצמם גם בני שמישהו יפרי-טם בדויה, כשם שכל אחד מן המחליטנים יודע מהם האינטרסים שבהם, "אסור" לו לפגוע.

עובדה היא ששום מחליטן פוליטי ביש-ראל לא יעלה על דעתו כי ניתן, למשל, להלאים את הבנקים, כשם ששום מחליטן כלכלי לא יעלה על דעתו כי ניתן שלא לתרום למערכת-הבחיירות של אחת הי-מיפלגות.

אין שום רשימה של ציוויים ואיסורים, הדברים פשוט, "מוכנים מאליהם".

המחליטנים משוכנעים שהאינטרסים של השכבות החברתיות שהם מייצגים זהים לאינטרסים הלאומיים.

היכן הם גרים

המחליטנים הישראליים מגיעים, בי-רובם המכריע, משתי שכבות ומגדרות באוכלוסייה הישראלית. מקומו של כל מחליטן, המפנה את מקומו ביגלל מוות, גיל או תהפוכות הפוליטיקה, נתפס מייד על-

גימנסיה הרצליה בתל-אביב הקטנה מישפחה טובה, בית טוב, חינוך טוב